

Co powinniśmy wiedzieć o prawie gospodarczym i legislacji w jego zakresie?

Materiał powstał w ramach projektu nr POWR.02.16.00-00-0052/16 r. pn.
„Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych oraz partnerów społecznych w procesie stanowienia prawa” realizowanego przez Polską Izbę Informatyki i Telekomunikacji

Spis treści

Tytułem wstępu	3
Specyfika prawa gospodarczego	5
Czym jest prawo gospodarcze?	5
Konstytucyjne podstawy prawa gospodarczego	9
Źródła i zasady prawa gospodarczego	19
Gdzie szukać?	29
Czego szukać?	30
Jak czytać kiedy już się znajdzie? I na co zwrócić szczególną uwagę?	33
Analiza przykładowego aktu prawnego związanego z prawem gospodarczym – ćwiczenie:	44

Tytułem wstępu

Niniejsze opracowanie, poświęcone prawu gospodarczemu, ukierunkowane zostało na wskazanie metodyki opiniowania i konsultowania aktów normatywnych z przedmiotowego zakresu. Jego zasadniczym celem jest przybliżenie podstawowych definicji i zasad (tak konstytucyjnych, jak i ustawowych) oraz wskazanie właściwej metodologii konsultowania i opiniowania regulacji w zakresie prawa gospodarczego.

Mimo treści o charakterze merytoryczno-prawnym, dokument ten starano napisać się możliwie przystępnym językiem, pozbawionym profesjonalizmów (co nie zawsze jednak okazywało się możliwe).

Dla zapewnienia przejrzystości rozważań i zapobieżeniu sytuacji w której niniejsze opracowanie czytane musiałoby być wraz z licznymi aktami normatywnymi, bądź stałym dostępem do Internetu, przepisy o charakterze najistotniejszym zostały zacytowane w pełnym brzmieniu – co winno ułatwić Państwu zapoznanie się z nimi oraz zapewnić możliwość odniesienia się do nich, tym bardziej, iż cytowane przepisy każdorazowo zostały skomentowane. Co więcej, w przypadku omawiania wzoru Oceny Skutków Regulacji (OSR) – celem ułatwienia i oszczędności Państwa czasu, znajdują Państwo nie tylko jego analizę, ale również wzór przedmiotowego dokumentu z kolorowym oznaczeniem części najistotniejszych dla poruszanej problematyki.

W strukturze opracowania zauważą Państwo oznaczone kolorami ramki z najważniejszymi pojęciami i normami prawnymi, które nie tylko ułatwić mają wyszukiwanie odpowiednich treści, ale również wskazać co powinni Państwo zawsze mieć na uwadze dokonując analizy propozycji legislacyjnych z zakresu prawa gospodarczego. Trzeba stwierdzić, że analiza wyłącznie treści umieszczonych we wskazanych ramkach, nie przygotowuje Państwa do kompleksowej i zupełnej analizy aktu prawnego z zakresu prawa pracy, ale z pewnością pozwoli na odświeżenie i uporządkowanie wiedzy już posiadanej, bądź też, w przypadku osób mniej zainteresowanych prawem pracy, wyrobić sobie pogląd na temat obowiązujących w naszym Państwie zasad prawnych.

Podkreślić wypada, iż w przypadku bardzo wielu przywoływanych aktów normatywnych celowo pominięte zostały ich metryki publikacyjne – wynika to zarówno z charakteru niniejszego opracowania, jak i przede wszystkim ze specyfiki rodzimego procesu legislacyjnego, który z wysokim prawdopodobieństwem sprawiłby, iż przywołane w tekście publikatory szybko straciłyby aktualność.

Opracowanie niniejsze zakończone zostało zadaniem, którego wykonanie pozwoli Państwu zweryfikować swoją wiedzę z zakresu legislacji w obrębie prawa gospodarczego oraz umiejętność właściwej analizy projektów aktów normatywnych.

Specyfika prawa gospodarczego

Czym jest prawo gospodarcze?

Dla każdego opracowania kwestią istotną jest właściwe wskazanie jego zakresu i określenie właściwego celu badawczego. W przypadku niniejszego opracowania będzie to prawo gospodarcze i legislacja w jego zakresie.

Oczywistym punktem wyjścia jest wskazanie, jak należy rozumieć prawo gospodarcze. Od tego też zależeć będzie zakres aktów normatywnych, które uznać należy za przynależne do prawa gospodarczego.

Szukając najpełniejszej definicji prawa gospodarczego, należałoby przyjąć, iż prawo gospodarcze stanowi zespół norm prawnych regulujących stosunki społeczne powstające w procesie gospodarowania, a zatem w procesie produkcji dóbr i świadczenia usług. Można również wskazać, iż prawo gospodarcze reguluje funkcjonowanie gospodarki państwa i stosunki gospodarcze pomiędzy osobami fizycznymi i prawnymi, a także i innymi podmiotami, które mogą być podmiotami stosunków gospodarczych.

Dla właściwego rozumienia specyfiki prawa gospodarczego wskazać należy, i zawsze mieć na uwadze, jego najistotniejsze rozróżnienie. Mianowicie podział na:

- prawo gospodarcze publiczne (zawierające i opierające się o normy o charakterze administracyjnoprawnym). Prawo gospodarcze publiczne definiuje funkcje państwa w gospodarce a także reguluje obrót gospodarczy w sferze stosunków między państwem a przedsiębiorstwami. Ponadto to właśnie normy prawa gospodarczego publicznego określają dopuszczalny i możliwy zakres interwencji państwa w gospodarkę. Co ważne, dla rozróżnienia prawa gospodarczego publicznego i prawa gospodarczego prywatnego – prawo gospodarcze publiczne normuje stosunki o charakterze pionowym (wertykalnym), tzn. stosunki między przedsiębiorcami, a państwem występującym w roli władczej;

- prawo gospodarcze prywatne (zawierające i opierające się o normy o charakterze cywilnoprawnym). Prawo gospodarcze prywatne – reguluje stosunki między przedsiębiorcami oraz pomiędzy przedsiębiorcami i konsumentami. W odróżnieniu od prawa gospodarczego publicznego, prawo gospodarcze prywatne reguluje stosunki o charakterze poziomym (horyzontalnym), tzn. stosunki nawiązywane zwłaszcza przez zawieranie umów pomiędzy równymi sobie i autonomicznymi podmiotami, tj. pomiędzy przedsiębiorcami oraz między przedsiębiorcami a konsumentami (choć w przypadku konsumentów pamiętać należy o ich szczególnej ochronie).

Mając na uwadze powyższy podział prawa gospodarczego, a także zasadniczy cel niniejszego opracowania – czyli omówienie metodologii opiniowania i konsultowania propozycji aktów normatywnych z obszaru prawa gospodarczego, wskazać należy, iż szczególny nacisk położony zostanie na obszar działań prawodawcy, który jest szczególnie bliski obywatelom i przedsiębiorcom – mianowicie na legislację w zakresie prawa gospodarczego, ze szczególnym wskazaniem na prawa przedsiębiorców i zasady stosowane w całym prawie gospodarczym.

Dla właściwego zrozumienia omawianej problematyki, już na wstępie zastrzec należy, że prawo gospodarcze, podobnie jak większość gałęzi rodzimego prawa, stanowi zbiór bardzo wielu porzrzuconych aktów normatywnych (wykaz najważniejszych, wyselekcjonowanych pod względem zasadniczego celu niniejszego opracowania znajduje się w jednym z kolejnych rozdziałów).

Kolejną kwestią, której wagi i roli dla dalszych analiz i omówień, przecenić nie można, jest zapoznanie się z kluczowymi pojęciami prawa gospodarczego, mianowicie:

Działalność gospodarcza – zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

(jakie cechy musi zatem posiadać działalność gospodarcza?)

- zorganizowanie,
- zarobkowość,
- wykonywanie we własnym imieniu,
- wykonywanie w sposób ciągły.

Te cztery cechy pamiętać trzeba nie tylko dla właściwego odróżniania działalności gospodarczej – trzeba mieć je również na uwadze przy odróżnianiu form zatrudnienia).

Przedsiębiorcą – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Przedsiębiorcami są także wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Pamiętać należy, iż zgodnie z artykułem 33 Kodeksu Cywilnego osobami prawnymi, są: Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną, w tym np. spółki kapitałowe, spółdzielnie, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, towarzystwa reasekuracji wzajemnej, przedsiębiorstwa państwowe, fundacje czy stowarzyszenia. Wobec powyższego trudno nie dostrzec znaczenia i roli prawa handlowego – w tym szczególnie Kodeksu spółek handlowych – dla prawa gospodarczego.

Mikroprzedsiębiorca – przedsiębiorca, który w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniał łącznie następujące warunki: zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro.

Mały przedsiębiorca – przedsiębiorca, który w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniał łącznie następujące warunki: zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 10 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 10 milionów euro - i który nie jest mikroprzedsiębiorcą.

Średni przedsiębiorca – przedsiębiorca, który w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniał łącznie następujące warunki: zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 milionów euro - i który nie jest mikroprzedsiębiorcą ani małym przedsiębiorcą.

Organ – właściwy w sprawach podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej organ administracji publicznej, inny organ władzy publicznej, z wyłączeniem sądów, a także organ samorządu zawodowego.

Konstytucyjne podstawy prawa gospodarczego

Wskazując już uprzednio, w odrębnym materiale, hierarchię źródeł prawa polskiego, w którym Konstytucja pełni rolę najwyższą pamiętać należy, że dla właściwej analizy projektu aktu prawnego kluczową rolę pełni rozpatrzenie ewentualnej niezgodności danego projektu z ustawą zasadniczą – i choć rozstrzygnięcie w tym zakresie (jak powszechnie wiadomo) to wyłączna kompetencja Trybunału Konstytucyjnego, to uwagę taką – dotyczącą możliwej niezgodności danego aktu lub jego określonej normy z ustawą zasadniczą, o ile wydaje się nam uzasadniona, zawsze warto podnieść w procesie konsultacji czy opiniowania.

I choć, z pewnością najważniejsze będą dla nas szczegółowe racje merytoryczne, czyli zakres, sposób i skutki regulacji, to nie możemy zapominać o fundamentalnych zasadach naszej państwowości – o zasadach konstytucyjnych.

Czy Konstytucja odnosi się do gospodarki? A jeśli tak to w jaki sposób i co reguluje?

Spółeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej.

Oczywiste, że pytanie czy ustawa zasadnicza odnosi się do gospodarki, było pytaniem retorycznym. Już w pierwszym, szczególnie ważnym, rozdziale Konstytucji, znaleźć można fundamenty ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej.

Najważniejszym, programowym przepisem dla omawianego zakresu prawa gospodarczego jest artykuł 20 (w brzmieniu: „Spółeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej.”).

Z przywołanej normy jasno wynika, iż ustawodawca konstytucyjny jako podstawę ustroju gospodarczego przyjął „społeczną gospodarkę rynkową”. Niestety właściwe zrozumienie tego pojęcia nie jest ani proste, ani oczywiste.

Jak zatem rozumieć to pojęcie?

W koncepcji społecznej gospodarki rynkowej ustrój gospodarczy ma się opierać na powiązaniu dwóch podstawowych idei: gospodarki rynkowej z jednej strony oraz państwa socjalnego z drugiej. Wbrew pozorom połączenie wskazanych powyżej idei, znajdujących się praktycznie na dwóch przeciwnych biegunach koncepcji ustrojowych nie jest wcale sprawą prostą. Z pomocą przychodzi orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, który stwierdził, iż państwo może ingerować w zależności od koniunktury lub recesji w stosunki gospodarcze, tak aby łagodzić skutki mechanizmów rynkowych w celu utrzymania równowagi makroekonomicznej; programować i prognozować rozwój gospodarczy w skali makroekonomicznej; inspirować uczestników rynku do uwzględniania w swych działaniach także interesu państwowego; kreować działania równoważące rynek, a także pełnić funkcje ogólnospołeczne.

Co szczególnie ważne, również dla analiz propozycji legislacyjnych z zakresu prawa gospodarczego – pojęcia społecznej gospodarki rynkowej nie da się określić dokładną definicją prawną. Dopatrywać się w tym można genezy wielu problemów, w tym również w zakresie prawodawczym – które skutkowały koniecznością postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym.

Wracając do próby zdefiniowania społecznej gospodarki rynkowej - można jedynie powiedzieć, że społeczna gospodarka rynkowa to gospodarka, dla której podstawowym motorem rozwoju są mechanizmy rynkowe, na które państwo może i powinno oddziaływać w celu łagodzenia społecznych skutków funkcjonowania wolnego rynku, ale w której również państwo nie ma możliwości bezpośredniego wpływania na obrót – może to czynić pośrednio, wykorzystując szczególne narzędzia prawne.

Analizując pojęcie społecznej gospodarki rynkowej, zauważyć należy, iż w myśl jej koncepcji zarówno władze publiczne, jak i inni uczestnicy procesów gospodarczych są współodpowiedzialni za stan gospodarki i jej funkcjonowanie.

Pamiętać trzeba również, że pojęcie społecznej gospodarki rynkowej nie stanowi konkretnego wzorca systemu gospodarczego. Na ukształtowanie skonkretyzowanego

wzorca systemu gospodarczego zezwala Konstytucja ustawodawcy zwyklemu – i co, wymaga podkreślenia – pozostawiając mu przy tym znaczną swobodę.

Mając na uwadze powyższe twierdzenia oraz brzmienie przywołanego już artykułu 20 Konstytucji, zauważyć należy, iż społeczna gospodarka rynkowa, niezależnie od jej ukształtowania przez ustawodawcę zwykłego, uwzględniać musi: wolność działalności gospodarczej, własność prywatną oraz solidarność, dialog i współpracę partnerów społecznych.

Te właśnie cechy – wolność działalności gospodarczej, własność prywatna oraz solidarność, dialog i współpraca partnerów społecznych określają i kształtują społeczną gospodarkę rynkową. Ich szczegółowe omówienie pozwoli nie tylko przybliżyć jak rozumieć należy społeczną gospodarkę rynkową, ale również wiele podstawowych zasad prawa gospodarczego – proszę pamiętać, co udowodnione zostanie poniżej – iż wolność działalności gospodarczej, własność prywatna oraz solidarność, dialog i współpraca partnerów społecznych to zasady konstytucyjne, których stosowanie jest właściwe nie tylko w ramach prawa gospodarczego, ale również w ramach całego porządku prawnego.

Pierwszym ze składników społecznej gospodarki rynkowej jest wolność działalności gospodarczej. Wskazanie jej na pierwszym miejscu spośród przesłanek wskazanych w artykule 20 Konstytucji podkreśla, iż to właśnie zasadę wolności działalności gospodarczej ustawodawca konstytucyjny wskazał jako fundament społecznej gospodarki rynkowej, a zatem i fundament całego ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej.

Ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny.

Analizując zasadę wolności gospodarczej, warto wskazać, iż zgodnie z artykułem 22 Konstytucji (w brzmieniu: „Ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny”), nie ma ona charakteru bezwzględnego. Może podlegać ograniczeniom lecz tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny i uzasadniony

interes społeczny. O zastrzeżeniu ograniczenia zasady wolności działalności gospodarczej do formy ustawy, zawsze należy pamiętać przy opiniowaniu /

konsultowaniu aktów prawnych z zakresu prawa gospodarczego (a także i aktów normatywnych z innych dziedzin).

Jak zatem należy rozumieć zasadę wolności gospodarczej?

Bez wątplenia jako zasadę konstytucyjną i prawo człowieka, a nie tylko i wyłącznie normę prawa w znaczeniu przedmiotowym czy zasadę ustroju państwa. Rozumienie zasady wolności działalności gospodarczej jako prawa człowieka jest szczególnie istotne, gdyż obejmuje możliwość i dozwala na podejmowanie i prowadzenie każdej zgodnej z prawem działalności, której zasadniczym celem jest osiągnięcie zysku.

Kontynuując analizę pojęcia społecznej gospodarki rynkowej, przypomnieć należy, że do jego cech i składników niezbędnych, Konstytucja zalicza również własność prywatną.

1. Rzeczpospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia.

2. Wywłaszczenie jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem.

1. Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia.

2. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.

3. Własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności.

Własność prywatna w konstytucji to nie tylko składnik społecznej gospodarki rynkowej. Konstytucja reguluje prawo własności szeroko, w dodatku kilkakrotnie.

Podstawowe regulacje konstytucyjne dotyczące prawa własności i jego ochrony stanowią artykuły 21 (w brzmieniu:

„1. Rzeczpospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia.

2. Wywłaszczenie jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem.”)

i 64 (w brzmieniu:

„1. Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia.

2. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.

3. Własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności.”).

Z przywołanych przepisów jasno wynika ochrona własności oraz zasada, iż ograniczenie własności wymaga nie tylko formy ustawowej, ale również nie może ono ograniczać istoty prawa własności. Z punktu widzenia niniejszego opracowania, za najważniejsze dla właściwego analizowania propozycji legislacyjnych, uznać należy konstytucyjny nakaz dochowania obligatoryjnej formy ustawy dla ograniczenia własności oraz zakaz naruszania istoty prawa własności.

A czym jest własność?

Treść prawa własności odnaleźć można w artykule 140 kodeksu cywilnego (w brzmieniu:

„W granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego właściciel może, z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, w szczególności może pobierać pożytki i inne dochody z rzeczy. W tych samych granicach może rozporządzać rzeczą.”)

Pozostając na gruncie pojęcia prawa własności, ale wracając jednocześnie do istoty społecznej gospodarki rynkowej, wynikającej z artykułu 20 Konstytucji, podkreślić należy, iż jej ukierunkowanie na własność prywatną jasno wskazuje, iż to właśnie własność prywatna ma stanowić filar i większość gospodarki. Z artykułu 20 wywodzić można również nakaz zachowania właściwych proporcji uczestnictwa własności prywatnej w gospodarce oraz zakaz przyznawania uprzywilejowanej pozycji własności publicznej (czyli preferowania publicznych podmiotów państwowych w stosunkach cywilnoprawnych).

Jako trzeci z zasadniczych filarów społecznej gospodarki rynkowej ustawodawca konstytucyjny uznał solidarność, dialog i współpracę partnerów społecznych, które zgodnie z artykułem 1 Konstytucji (w brzmieniu: „Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli.”) rozumieć należy jako wskazanie współodpowiedzialności wszystkich partnerów społecznych za gospodarkę, ale również jako zwrot w stronę negocjacyjnego trybu rozwiązywania spornych spraw gospodarczych oraz nakaz stworzenia przez ustawodawcę zwykłego proceduralnych możliwości negocjacyjnego sposobu rozstrzygnięcia wyżej wymienionych spraw spornych.

W tym miejscu, za zasadne i konieczne uznać należy omówienie doniosłej roli jaką pełnią izby gospodarcze. Ich funkcjonowanie reguluje ustawa z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych. Izba gospodarcza jest organizacją samorządu gospodarczego, reprezentującą interesy gospodarcze zrzeszonych w niej przedsiębiorców, w szczególności wobec organów władzy publicznej. Izby gospodarcze kształtować i upowszechniać mają zasady etyki w działalności gospodarczej, w szczególności opracowują i doskonalą normy rzetelnego postępowania w obrocie gospodarczym. Co szczególnie istotne, izby gospodarcze, oczywiście w zakresie prawa gospodarczego i prowadzenia działalności gospodarczej (czyli z uwzględnieniem ograniczenia według kryterium przedmiotowego) uczestniczyć mogą w procesie legislacyjnym, jak również dokonywać oceny funkcjonowania aktów normatywnych już obowiązujących – stanowi o tym artykuł 4 przywołanej ustawy (w brzmieniu:

„1. Izba gospodarcza jest uprawniona do wyrażania opinii o projektach rozwiązań odnoszących się do funkcjonowania gospodarki oraz może uczestniczyć, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, w przygotowywaniu projektów aktów prawnych w tym zakresie.

2. Izba gospodarcza może dokonywać ocen wdrażania i funkcjonowania przepisów prawnych dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej.”).

Jako istotne wskazać należy również uprawnienia izb gospodarczych wskazane w artykule 5 ust. 2 ustawy o izbach gospodarczych, w tym między innymi:

- prawo delegowania swoich przedstawicieli, na zaproszenie organów państwowych, do uczestniczenia w pracach instytucji doradczo-opiniotwórczych w sprawach działalności wytwórczej, handlowej, budowlanej i usługowej;

- organizowanie i stwarzanie warunki do rozstrzygnięcia sporów w drodze postępowania polubownego i pojednawczego oraz uczestniczyć na odrębnie określonych zasadach w postępowaniu sądowym w związku z działalnością gospodarczą jej członków;
- wydawanie opinie o istniejących zwyczajach dotyczących działalności gospodarczej (co może być szczególnie ważne w ramach omawianego w rozdziale następnym dobrego obyczaju w działalności gospodarczej).

Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Szukając kolejnych norm konstytucyjnych istotnych z punktu widzenia niniejszego opracowania, czyli prawa gospodarczego, podnieść należy również, znaczenie artykułu 5 Konstytucji (w brzmieniu: „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.”). Przepis ten wprowadza do systemu prawnego zasadę zrównoważonego rozwoju, która teraz została wyłącznie zasygnalizowana, natomiast szerzej omówiona zostanie w rozdziale następnym.

Kolejną z norm konstytucyjnych o szczególnym znaczeniu dla prawa gospodarczego jest artykuł 76 (w brzmieniu: „Władze publiczne chronią konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Zakres tej ochrony określa ustawa.”). Nie da się ukryć, iż przywołany przepis bezdyskusyjnie posiada

Władze publiczne chronią konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Zakres tej ochrony określa ustawa.

charakter programowy (nie zawiera praw podmiotowych – czyli nie może stanowić bezpośredniej podstawy roszczenia pokrzywdzonego konsumenta, użytkownika i najemcy). W dodatku podnieść należy również odsyłający charakter cytowanej normy – nakazuje ona co prawda ustawodawcy zwykłego określenie zakresu ochrony konsumentów, użytkowników i najemców – pozostawia mu ona jednak przy tym daleko idącą swobodę.

Niezależnie od powyższego, podnieść należy, iż omawiany artykuł nakazuje władzom państwowym dozwoloną prawem ingerencję (w tym również ingerencję legislacyjną) w gospodarkę i rynek, której zasadniczym celem ma być ochrona uczestników obrotu przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi.

Oczywiście oprócz powyższych norm konstytucyjnych odnoszących się do gospodarki na wprost, pamiętać trzeba również o zasadach o charakterze ogólnym, które znajdują zastosowanie w każdej części systemu prawa, a zatem także i w zakresie prawa gospodarczego.

- 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.**
- 2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.**

- 1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.**
- 2. Kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawo do kształcenia, zatrudnienia i awansów, do jednakowego wynagradzania za pracę jednakowej wartości, do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń.**

Do regulacji mających szczególne znaczenie w zakresie prawa gospodarczego należy zaliczyć z pewnością artykuły formułujące zasadę równości oraz zakaz dyskryminacji (w tym w życiu gospodarczym), mianowicie: artykuł 32 (w brzmieniu:

„1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.”)

oraz artykuł 33 (w brzmieniu:

„1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.

2. Kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawo do kształcenia, zatrudnienia i awansów, do jednakowego wynagradzania za pracę jednakowej wartości, do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń.”).

Obie przywołane normy posługują się pojęciem życia gospodarczego, wskazując przy tym na równość praw wszystkich oraz zakaz dyskryminacji.

Pamiętać należy również, o roli jaką w związku z ustanowioną w artykule 20 Konstytucji zasadą społecznej gospodarki rynkowej, pełni artykuł 1 (co już zostało omówione) oraz artykuł 2 Konstytucji (w brzmieniu: „Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.”).

Jak powszechnie wiadomo, nie da się przecenić roli zasady demokratycznego państwa prawnego – w tym także w życiu gospodarczym, ale pamiętajmy również, o wywiedzionych z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego subzasadach artykułu 2 Konstytucji, w tym o zasadzie przyzwoitej legislacji oraz o szczególnie ważnych z punktu widzenia prawa gospodarczego zasadach: ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa; bezpieczeństwa prawnego i pewności prawa; określoności przepisów prawa; ochrony interesów w toku; ochrony praw nabytych; przestrzegania techniki prawodawczej; stosowania odpowiedniego *vacatio legis* oraz niedziałania prawa wstecz.

O czym jeszcze pamiętać w ramach przepisów konstytucyjnych istotnych dla prawa gospodarczego – z pewnością, o artykule 7 konstytucji (w brzmieniu: „Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa”), który określa dopuszczalną działalność organów państwa w ramach gospodarki.

Źródła i zasady prawa gospodarczego

Podobnie jak większość, albo raczej wszystkie, gałęzie prawa polskiego także prawo gospodarcze swoje źródła odnajduje w bardzo wielu porzucanych aktach normatywnych (wykaz najważniejszych z nich znajduje się jednym z kolejnych rozdziałów).

Nie ulega jednak wątpliwości, że dla wskazania źródeł i zasad prawa gospodarczego, rolę najistotniejszą pełni pakiet ustaw określanych mianem „konstytucji biznesu”, który zastąpił ustawę z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, określaną niegdyś często mianem konstytucji polskiej gospodarki. W skład pakietu „konstytucji biznesu” wchodzi:

- ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców;
- ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy;
- ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców
- ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej.

Śród wymienionych powyżej aktów normatywnych najdonioślejszą rolę dla zakresu niniejszego opracowania, czyli wskazania zasad prawa gospodarczego Rzeczypospolitej pełni ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców. Jej też właśnie i sformułowanym w niej zasadom poświęcić należy uwagę szczególną – tym bardziej, że omówione w niniejszym rozdziale zasady należy mieć zawsze na uwadze analizując jakąkolwiek propozycję legislacyjną z zakresu prawa gospodarczego (nie tylko z resztą – proszę pamiętać o kryterium zgodności propozycji normatywnej z całościowo pojmowanym systemem prawa).

Jak wiadomo, analizy każdego aktu prawnego dokonać należy z uwzględnieniem nie tylko jego treści normatywnej – tak też należy postąpić również z prawem przedsiębiorców. O doniosłości z jaką ustawodawca (zwykły) potraktował omawianą

regulację, świadczy zastosowanie rzadko wprowadzanej do aktów normatywnych preambuły, która jak przecież wiemy nie jest przecież treścią pozbawioną wartości.

Kierując się konstytucyjną zasadą wolności działalności gospodarczej, a także innymi zasadami konstytucyjnymi mającymi znaczenie dla przedsiębiorców i wykonywanej przez nich działalności gospodarczej, w tym zasadami praworządności, pewności prawa, niedyskryminacji oraz zrównoważonego rozwoju,

uznając, że ochrona i wspieranie wolności działalności gospodarczej przyczyniają się do rozwoju gospodarki oraz do wzrostu dobrobytu społecznego, dążąc do zagwarantowania praw przedsiębiorców oraz uwzględniając potrzebę zapewnienia ciągłego rozwoju działalności gospodarczej w warunkach wolnej konkurencji...

Analiza preambuły Prawa przedsiębiorców, jednoznacznie wskazuje, iż ustawodawca w swojej regulacji szczególną uwagę poświęcił zasadom konstytucyjnym, które omówione zostały już w poprzedniej części niniejszego materiału. Co wymaga wskazania, ustawodawca podkreślił znaczenie wolnej konkurencji oraz ochrony i wspierania wolności działalności gospodarczej, która przyczynia się nie tylko do rozwoju gospodarki, ale również do poprawy dobrobytu społecznego.

Ponadto ustawodawca odwołał się wprost do konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju, którą rozumieć należy jako obowiązek dążenia do harmonijnego rozwoju gospodarczego, z uwzględnieniem skutków społecznych (dla obecnych i przyszłych pokoleń) podejmowanej działalności, jak i skutków dla środowiska. (Legalną definicję zrównoważonego rozwoju, stanowi artykuł 3 pkt 50 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska – wskazując, iż przez zrównoważony rozwój rozumie się „taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.”).

Na co jeszcze powinniśmy zwrócić uwagę w ramach analizy preambuły Prawa przedsiębiorców?

Oprócz wskazania zasad, które przyświecały ustawodawcy i ewentualnego rozwiewania wątpliwości interpretacyjnych, ma jeszcze jedną istotną funkcję – wskazuje na cel regulacji. Doprecyzowanie i rozszerzenie celu omawianej ustawy odnaleźć można w uzasadnieniu projektu, które w ramach treningu monitoringu zmian prawnych proszę w chwili wolnej odnaleźć. Jaką rolę ma pełnić Prawo przedsiębiorców? Według projektodawcy, ustawa ma za zadanie:

- a) pełniejsze urzeczywistnienie konstytucyjnej zasady wolności działalności gospodarczej;
- b) normatywne rozwinięcie i stworzenie ustawowych gwarancji, ponadto innych – poza zasadą wolności działalności gospodarczej – podstawowych zasad konstytucyjnych takich jak:
 - zasada pewności i bezpieczeństwa prawnego,
 - zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa,
 - zasada przyzwoitej legislacji;
- c) uczynienie działalności gospodarczej wykonywanej na terytorium RP bardziej efektywną (wydajną i zyskową) oraz lepiej służącą zaspokajaniu ludzkich potrzeb (w wymiarze jednostkowym i społecznym);
- d) zachęcenie przedsiębiorców do rozwijania działalności gospodarczej i do dokonywania w związku z tym nakładów inwestycyjnych (zarówno w środki trwałe, jak i w kapitał ludzki), co w konsekwencji ma w przyszłości zwiększać poziom PKB, powodować pożądane zmiany jakościowe i strukturalne w gospodarce (akceleracja i stymulowanie rozwoju gospodarczego) i zwiększać dobrobyt społeczny.

Wiedząc już cokolwiek o celach samej ustawy oraz o intencjach projektodawcy, zapoznać należy się z zasadami prawa gospodarczego wynikającymi z Prawa przedsiębiorców – okażą się one bezcenne w ramach opiniowania / konsultacji propozycji legislacyjnych objętych zakresem przedmiotowym niniejszych rozważań.

Rozpoczynając analizę właściwych przepisów Prawa przedsiębiorców podkreślić należy szeroki, tak podmiotowy jak i przedmiotowy, zakres jego regulacji, sformułowany w artykule 1 (w brzmieniu: „Ustawa określa zasady podejmowania, wykonywania

i zakończenia działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym prawa i obowiązki przedsiębiorców oraz zadania organów władzy publicznej w tym zakresie.”). Istotne jest zwrócenie uwagi na rangę pojęć użytych przy określeniu zakresu omawianej ustawy – zasady, prawa i obowiązki – stąd właśnie określenie „konstytucja biznesu”.

Pamiętać trzeba również, iż wskazany powyżej zakres regulacji Prawa przedsiębiorców, nie tylko wskazuje na kodyfikacyjny charakter samej ustawy (mającej być ustawą wiodącą dla prawa gospodarczego), ale również na mieszany charakter omawianej ustawy która zawiera normy zarówno z zakresu prywatnego, jak i publicznego prawa gospodarczego.

Jak wiadomo, dla poprawnego analizowania (a w konsekwencji skutecznego opiniowania / konsultowania) propozycji legislacyjnych z każdego zakresu, więc również z zakresu prawa gospodarczego, zawsze pamiętać należy o zasadach konstytucyjnych. W przypadku analizy aktów prawa gospodarczego, uwzględnić należy również zasady działalności gospodarczej wynikające z Prawa przedsiębiorców.

Podkreślić jednak należy, że mieszany publiczno-prywatny charakter Prawa przedsiębiorców, skutkuje rozdzieleniem zawartych w ustawie zasad na dwie grupy podstawowych (ogólnych) zasad prowadzenia działalności gospodarczej, to jest na: "podstawowe zasady wiążące samych przedsiębiorców oraz zasady wiążące organy władzy publicznej w ich relacjach z przedsiębiorcami".

Najważniejsze z zasad działalności gospodarczej wprowadza artykuł 2 Prawa przedsiębiorców (w brzmieniu: „Podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach.”). Są to oczywiście zasady: wolności (swobody) działalności gospodarczej (omówionej już jako zasada konstytucyjna) oraz zasady równego traktowania przedsiębiorców, stanowiącą nawiązanie do konstytucyjnej zasady równości wobec prawa (wynikającej z artykułu 32 Konstytucji).

Podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach.

Jak poprawnie rozumieć zasadę równości przedsiębiorców?

Otóż wskazuje ona, iż przedsiębiorcy w obszarze podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej w zakresie, w jakim w równym stopniu charakteryzują się daną cechą istotną (relewantną), powinni być traktowani równo, a więc według jednakowej miary, bez żadnych różnicowań, zarówno faworyzujących, jak i dyskryminujących.

Przedsiębiorca może podejmować wszelkie działania, z wyjątkiem tych, których zakazują przepisy prawa. Przedsiębiorca może być obowiązany do określonego zachowania tylko na podstawie przepisów prawa.

Kolejną z koniecznych do zapamiętania zasad działalności gospodarczej jest wprowadzona artykułem 8 Prawa przedsiębiorców (w brzmieniu: „Przedsiębiorca może podejmować wszelkie działania, z wyjątkiem tych, których zakazują przepisy prawa. Przedsiębiorca może być obowiązany do określonego zachowania tylko na podstawie przepisów prawa.”) zasada „co nie jest zabronione, jest dozwolone”.

Podkreślić należy znaczenie i rolę niniejszej zasady, jako filaru i wskazania dopuszczalnych działań przedsiębiorcy i ich właściwego mechanizmu.

Pamiętać należy, iż powyższa zasada nie może być stosowana wobec wszystkich, gdyż ma zastosowanie wyłącznie do obywateli i tworzonych przez nich jednostek organizacyjnych (czyli podmiotów prywatnych), nie ma natomiast zastosowania do państwa i samorządu terytorialnego oraz tworzonych przez nie podmiotów publicznych, gdyż zgodnie z artykułem 7 Konstytucji – organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Te biegunowo różne ukształtowanie uprawnień podmiotów prywatnych i publicznych stanowi jeden z filarów całego prawa gospodarczego.

Przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą zgodnie z zasadami uczciwej konkurencji, poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszych interesów innych przedsiębiorców i konsumentów, a także poszanowania oraz ochrony praw i wolności człowieka.

Należy również zwrócić uwagę na wynikającą z artykułu 9 Prawa przedsiębiorców (w brzmieniu: „Przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą zgodnie z zasadami uczciwej konkurencji, poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszych interesów innych przedsiębiorców i konsumentów, a także poszanowania oraz ochrony praw i wolności człowieka.”) zasadę uczciwej konkurencji, poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszych interesów innych przedsiębiorców i konsumentów, a także poszanowania oraz ochrony praw i wolności człowieka.

Jak rozumieć powyższą zasadę?

O ile prawa i wolności człowieka nie nastęrczają problemów interpretacyjnych, to pochylić wypada się zarówno nad zagadnieniami uczciwej konkurencji, jak i poszanowaniem dobrych obyczajów.

W zakresie uczciwej konkurencji najistotniejszą rolę prawną odgrywają:

- ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów;
- ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji;
- ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

Natomiast w przypadku poszanowania dobrych obyczajów, na potrzeby niniejszego opracowania, przyjąć można, zgodnie z uzasadnieniem Prawa przedsiębiorców, iż dobre obyczaje są to normy moralne oraz zwyczajowe stosowane w działalności gospodarczej; które można też nazwać swego rodzaju zasadami współżycia społecznego odnoszonymi do działalności gospodarczej.

Wskazane i omówione powyżej zasady działalności gospodarczej zaliczyć należy do grupy zasad odnoszących się do przedsiębiorców. Jak Państwo pamiętają, co z resztą już wskazano w niniejszym opracowaniu, Prawo przedsiębiorców stanowi zbiór norm zarówno prywatnego jak i publicznego prawa gospodarczego – wobec czego znajdują się w nim również zasady, których bezpośrednim adresatem są organy państwowe.

Organ kieruje się w swoich działaniach zasadą zaufania do przedsiębiorcy, zakładając, że działa on zgodnie z prawem, uczciwie oraz z poszanowaniem dobrych obyczajów.

Do najistotniejszych z nich, z punktu widzenia analiz propozycji legislacyjnych, zaliczyć należy z pewnością zasadę zaufania do przedsiębiorcy, wynikającą artykułu 10 ust. 1 Prawa przedsiębiorców (w brzmieniu: „Organ kieruje się w swoich działaniach zasadą zaufania do przedsiębiorcy, zakładając, że działa on zgodnie z prawem, uczciwie oraz z poszanowaniem dobrych obyczajów.”).

Jak rozumieć wskazaną zasadę?

Jako obowiązek organu do domniemania uczciwości przedsiębiorcy.

Organ prowadzi postępowanie w sposób budzący zaufanie przedsiębiorców do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania.

Kolejnymi z zasad, których rolę trudno przecenić, są wynikające z artykułu 12 (w brzmieniu: „Organ prowadzi postępowanie w sposób budzący zaufanie przedsiębiorców do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania.”) zasady: pogłębiania zaufania do władzy publicznej, proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania.

Dla właściwego zrozumienia powyższej normy konieczne jest rozbicie jej na poszczególne elementy składowe, analiza poszczególnych zasad i wreszcie odwołanie się do woli ustawodawcy wyrażonej w uzasadnieniu Prawa przedsiębiorców:

- zasada zaufania do władzy publicznej – zakłada obowiązek prowadzenia każdego rodzaju postępowań przez organy władzy publicznej, w sposób dzięki któremu przedsiębiorca może zasadnie oczekiwać, że nie zostanie narażony na nieoczekiwane skutki prawne działań organu, w szczególności zaś takie, których nie mógł przewidzieć w momencie podejmowania określonych zachowań w obrocie gospodarczym. Zasada ta nawiązuje do zasady zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa, zaliczanej do zasad składających się na pojęcie państwa prawnego (zawartego w artykule 2 Konstytucji);
- zasada proporcjonalności – nakazuje podejmowanie w postępowaniu działań proporcjonalnych i ograniczonych do zamierzonego celu. W zakresie prawa gospodarczego stanowi, iż na przedsiębiorców nie powinny być nakładane obowiązki niewspółmierne do celu, który miałyby być osiągnięty dzięki ich nałożeniu. Zasadę proporcjonalności wiązać należy z obowiązkiem miarkowania działań organów władzy publicznej i minimalizacją ich ingerencji w sferę praw i wolności jednostki;
- zasady bezstronności i równego traktowania – nakazują organom władzy publicznej traktować wszystkie podmioty prawa według jednakowej miary jako równe wobec prawa w zakresie, w jakim wchodzące w grę podmioty charakteryzują się daną cechą istotną (relewaną) w równym stopniu.

Jeżeli przedmiotem postępowania przed organem jest nałożenie na przedsiębiorcę obowiązku bądź ograniczenie lub odebranie uprawnienia, a w tym zakresie pozostają niedające się usunąć wątpliwości co do stanu faktycznego, organ rozstrzyga je na korzyść przedsiębiorcy.

Jeżeli przedmiotem postępowania przed organem jest nałożenie na przedsiębiorcę obowiązku bądź ograniczenie lub odebranie uprawnienia, a w sprawie pozostają wątpliwości co do treści normy prawnej, wątpliwości te są rozstrzygane na korzyść przedsiębiorcy, chyba że sprzeciwiają się temu sporne interesy stron albo interesy osób trzecich, na które wynik postępowania ma bezpośredni wpływ.

Pamiętać należy również o zasadach wynikających z artykułu 10 ust. 2 i 3 (w brzmieniu:

„2. Jeżeli przedmiotem postępowania przed organem jest nałożenie na przedsiębiorcę obowiązku bądź ograniczenie lub odebranie uprawnienia, a w tym zakresie pozostają niedające się usunąć wątpliwości co do stanu faktycznego, organ rozstrzyga je na korzyść przedsiębiorcy.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli:

- 1) w postępowaniu uczestniczą podmioty o spornych interesach lub wynik postępowania ma bezpośredni wpływ na interesy osób trzecich;
- 2) odrębne przepisy wymagają od przedsiębiorcy wykazania określonych faktów;
- 3) wymaga tego ważny interes publiczny, w tym istotne interesy państwa, a w szczególności jego bezpieczeństwa, obronności lub porządku publicznego.”)

oraz artykułu 11 Prawa przedsiębiorców (w brzmieniu:

„1. Jeżeli przedmiotem postępowania przed organem jest nałożenie na przedsiębiorcę obowiązku bądź ograniczenie lub odebranie uprawnienia, a w sprawie pozostają wątpliwości co do treści normy prawnej, wątpliwości te są rozstrzygane na korzyść przedsiębiorcy, chyba że sprzeciwiają się temu sporne interesy stron albo interesy osób trzecich, na które wynik postępowania ma bezpośredni wpływ.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeśli wymaga tego ważny interes publiczny, w tym istotne interesy państwa, a w szczególności jego bezpieczeństwa, obronności lub porządku publicznego.”),

mianowicie o zasadach rozstrzygania na korzyść przedsiębiorcy i zasadzie przyjaznej przedsiębiorcy interpretacji przepisów. Choć zrozumienie wskazanych zasad nie stanowi problemu, to podkreślić jednak należy, iż obie posiadają wyłączenia, a co istotne - zasada przyjaznej interpretacji przepisów odnosi się wyłącznie do wątpliwości co do stanu prawnego, a nie stanu faktycznego sprawy.

Do innych ważnych z punktu widzenia analiz legislacyjnych zasad prawa gospodarczego wynikających z prawa przedsiębiorców, zaliczyć należy również zasady o charakterze proceduralnym, w tym na przykład:

- zasadę szybkości działania organów;
- zasadę sprawności kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy;
- zasadę rozsądnych terminów dla przedsiębiorcy.

Dopiero z uwzględnieniem powyższych zasad prawa gospodarczego, tak konstytucyjnych, jak i wynikających z Prawa przedsiębiorców, uznać można, iż analiza propozycji legislacyjnej skierowanej do naszego opiniowania / konsultacji, będzie właściwa i zupełna – oczywiście podstawowe zawsze będzie kryterium merytoryczne i rozwiązania proponowane danym projektem, nie można jednak nigdy zapominać o zasadach, które stanowią fundament prawa gospodarczego, i częstokroć zmuszają i zmuszać będą wnioskodawcę do usunięcia z projektów norm niekorzystnych i niepoprawnych.

Gdzie szukać?

Wskazana już specyfika i zakres prawa gospodarczego sprawia, że projekty aktów normatywnych ingerujących w zakres prawa gospodarczego pojawić mogą się ze strony praktycznie każdego ministerstwa. Warto jednakże zauważyć, iż wiodącym w tym zakresie jest w chwili obecnej: Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii.

(<https://www.gov.pl/web/przedsiębiorczosc-technologia>)

Na stronie wskazanego Ministerstwa szczególną uwagę zwrócić należy na zakładkę „programy i projekty”.

<https://www.gov.pl/web/przedsiębiorczosc-technologia/programy-i-projekty->

Zauważyć należy również, iż strona Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii, w zakresie szczegółowego dostępu do propozycji legislacyjnych, odsyła do portalu <https://legislacja.rcl.gov.pl/> , który jak wiemy, umożliwia wyszukiwanie projektów aktów normatywnych poprzez kryterium wnioskodawcy.

Oczywiście nie możemy zapominać również o specyfice projektów poselskich i konieczności ich poszukiwania na stronie www.sejm.gov.pl w zakładce „prace sejmu”.

Jednakże jak znaleźć coś, co ani przez wnioskodawcę ani przez „tytuł” nie świadczy wcale, że ingerować będzie w system prawa gospodarczego? O tym w rozdziałach następnych.

Czego szukać?

Jak podniesiono już na wstępie system prawa gospodarczego, rozbity jest na znaczną liczbę odrębnych aktów normatywnych. Pamiętać należy również, iż prawo gospodarcze nie jest dziedziną jednorodną (choćby z uwagi na rozdział na prawo gospodarcze prywatne i prawo gospodarcze publiczne), a istotne znaczenie posiadać dla niego będą regulacje z zakresu na przykład prawa cywilnego i prawa handlowego.

Wskazując poniżej wykaz aktów na zmiany których należy zwrócić szczególną uwagę, pamiętać należy, że nie jest to w żadnym razie katalog zamknięty, a istotne rozwiązania mogą znajdować się również w aktach wykonawczych wydanych na podstawie przywołanych aktów ustawowych.

Oczywiście poniższe zestawienie tyczy się bardziej projektów nowelizacji, pamiętać trzeba jednak również o nowych aktach prawnych, które ingerować będą w zakres prawa gospodarczego, a nie będą aktami nowelizującymi.

A zatem, na ingerencje legislacyjne w jakich ustawach należy szczególnie uważać?

Z całkowitą pewnością, na propozycje zmian w poniższych aktach normatywnych i opartych na nich aktach wykonawczych (rozporządzeniach), mianowicie w:

- ustawie z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców;
- ustawie z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy;
- ustawie z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców
- ustawie z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej;

- ustawie z dnia 6 marca 2018 r. zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- ustawie z dnia 25 września 1981 r o przedsiębiorstwach państwowych;
- ustawie z dnia 31 stycznia 1989 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych;
- ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi;
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi;
- ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów;
- ustawie z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji;
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym;
- ustawie z dnia 21 lipca 2006 r. nadzorze nad rynkiem finansowym;
- ustawie z dnia 15 stycznia 2015 r. o obligacjach;
- ustawie z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo czekowe;
- ustawie z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe;

a także w aktach o powszechnie znanym znaczeniu, których niektóre normy również zaliczyć należy do zakresu prawa gospodarczego, w tym np.:

- ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe
- ustawie z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych;
- ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.

Przytoczony katalog aktów normatywnych nie pretenduje nawet do miana katalogu zupełnego

O czym jeszcze musimy pamiętać? Dla ułatwienia kwerendy warto pamiętać o odnośniku do określenia przedmiotu ustawy, wynikającym z § 19b Zasad techniki prawodawczej, który w przypadku zamieszczenia w danej ustawie przepisów

zmieniających lub przepisów uchylających inne ustawy, nakazuje po określeniu przedmiotu ustawy zamieszczenie odnośnika podającego odrębnie tytuły ustaw zmienianych i tytuły ustaw uchylanych. Szczególne znaczenie wskazany odnośnik ma w przypadku jednoczesnej zmiany wielu ustaw połączonej z użyciem zwrotu „oraz niektórych innych ustaw” oraz w przypadku ustawy zawierającej przepisy zmieniające inne ustawy, dla której najistotniejszą częścią pozostają przepisy merytoryczne – czyli ustawy zatytułowanej w sposób opisowy lub rzeczowy, bez wskazania „o zmianie” w określeniu przedmiotu ustawy. Musimy zatem pamiętać, że niewłaściwym i niepełnym byłoby zaprzestanie weryfikacji aktu normatywnego jedynie na przywołanym odnośniku – każdorazowo powinniśmy zapoznać się z całą treścią danego aktu i zweryfikować czy nie zawiera on przepisów zmieniających.

Pamiętać należy również, że inne akty normatywne, nawet te niezwiązane bezpośrednio z prawem gospodarczym mogą nieść ze sobą normy dla niego istotne. Mogą przecież, na przykład mimo systemowego powiązania z inną gałęzią prawa, wprowadzać nowe regulacje, których obowiązywanie zmieni stan prawny wewnątrz systemu prawa gospodarczego w sposób znaczący. Mogą również wprowadzać zmiany i regulacje, które swój prawdziwy zakres pokażą dopiero po naprawdę głębokiej analizie.

Jak czytać kiedy już się znajdzie? I na co zwrócić szczególną uwagę?

Tytuł niniejszego rozdziału, to chyba najtrudniejsze i najważniejsze pytanie związane z analizą projektów aktów normatywnych. Załóżmy, że w idealnym świecie legislacyjnym do naszej konsultacji trafił akt normatywny, którym jesteśmy żywotnie zainteresowani. Co dalej? O czym trzeba pamiętać? (oczywiście oprócz naszej własnej opinii o skutkach jego wprowadzenia)

Jak wiadomo najistotniejszą rolę odgrywają przepisy samego aktu normatywnego (ich treść i proponowane rozwiązania), ale patrzeć na nie musimy przez pryzmat wielu kryteriów – w tym: zgodności z zasadami konstytucyjnymi, zgodności z zasadami prawa gospodarczego, ale także zgodności z zasadami techniki prawodawczej i zgodności z całym systemem prawa i ogólnie przyjętymi zasadami prawa.

Pamiętać należy, szczególnie gdy analizować przyjdzie nam przepisy zmieniające, by niezależnie od zastosowanej techniki dokonywania zmian (czy to przytoczenia nowelizowanego przepisu w pełnym brzmieniu, czy też jedynie ingerencji w poszczególne wyrazy) zawsze zweryfikować proponowane zmiany z obowiązującym tekstem aktu zmienianego. Dopiero dokonanie takiego zestawienia pozwoli na pełną i poprawną analizę postulowanych zmian, ich zakresu i sposobu w jaki faktycznie zmieniają one dany akt normatywny. Istotne znaczenie ma również analiza odesłań, zarówno w obrębie przepisów aktu zmienianego, jak i innych aktów normatywnych, które przecież również odsyłać mogą do zmienianych przepisów.

Nie da się również przecenić roli, jaką dla propozycji legislacyjnej pełnić powinno (i zazwyczaj pełni) uzasadnienie. Analizując zmiany prawne z zakresu prawa gospodarczego, mając przy tym na uwadze całą jego szerokość i złożoność, szczególnie w przypadku projektów poselskich wzmożoną uwagę poświęcić należy analizie uzasadnienia projektu, i wymogom jakie treści uzasadnienia stawia artykuł 34 ust. 2 Regulaminu Sejmu (w brzmieniu:

„2. Do projektu ustawy dołącza się uzasadnienie, które powinno:

- 1) wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy,
- 2) przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana,

- 3) wykazywać różnicę pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym,
- 4) przedstawiać przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne,
- 5) wskazywać źródła finansowania, jeżeli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- 6) przedstawiać założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych,
- 7) zawierać oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej albo oświadczenie, że przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.”).

Do projektu ustawy dołącza się uzasadnienie, które powinno:

- 1) wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy,**
- 2) przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana,**
- 3) wykazywać różnicę pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym,**
- 4) przedstawiać przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne,**

Dla aktów z zakresu prawa gospodarczego, szczególne znaczenie, oprócz wymagań ogólnych wymienionych w punktach 1-3, mają wymagania określone w punkcie 4, gdzie skupić należy się na analizie prognozowanych przez wnioskodawcę skutków wydania analizowanej regulacji – w tym, w przypadku aktów z zakresu prawa gospodarczego – szczególnie skutków gospodarczych.

W uzasadnieniu projektu ustawy, który dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej, jako odrębną część uzasadnienia, przedstawia się ocenę przewidywanego wpływu projektu ustawy na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Trzeba również podkreślić znaczenie artykułu 34 ust. 2a Regulaminu Sejmu (w brzmieniu: „W uzasadnieniu projektu ustawy, który dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej, jako odrębną część uzasadnienia, przedstawia się ocenę przewidywanego wpływu projektu ustawy na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.”) dla analizy propozycji legislacyjnych z zakresu prawa gospodarczego. Przywołany przepis nakazuje projektodawcy ujęcie, w odrębną część uzasadnienia, oceny przewidywanego wpływu projektu ustawy na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców, w przypadku gdy dany projekt dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej. Uznać należy to nie tylko za wyraz troski o przedsiębiorców, ale również docenienie ich roli dla rozwoju i stanu gospodarki – skoro każdy projekt ustawy przedkładany do Marszałka Sejmu musi zostać zweryfikowany w oparciu o kryterium regulowania przezeń praw i obowiązków przedsiębiorców.

W przypadku projektów ustaw rządowych, których uzasadnienia, jak Państwo pamiętają, muszą przecież spełniać wymienione powyższej wymagania wskazane w Regulaminie Sejmu, szczególną uwagę poświęcić należy OSR – czyli Ocenie Skutków Regulacji, której dodanie do projektu aktu normatywnego (jako części uzasadnienia) wynika z § 28 Regulaminu pracy Rady Ministrów. Jak wiemy, OSR posiada ustandaryzowaną, tabelaryczną formę, przy analizie której, w przypadku projektów z zakresu prawa gospodarczego lub w system prawa gospodarczego ingerujących, szczególną uwagę zwrócić należy na wskazane poniżej części:

Nazwa projektu		Data sporządzenia	
Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące		Źródło: Expose Premiera	
Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu		Nr w wykazie prac	
Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu			
OCENA SKUTKÓW REGULACJI			
1. Jaki problem jest rozwiązywany?			
2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt			
3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?			
4. Podmioty, na które oddziałuje projekt			
Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
(dodaj/usuń)			
(dodaj/usuń)			
(dodaj/usuń)			
(dodaj/usuń)			
(dodaj/usuń)			
5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji			

6. Wpływ na sektor finansów publicznych												
(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Źródła finansowania												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń												

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		Skutki						
		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							
	(dodaj/usuń)							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
☐ nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
Komentarz:		
9. Wpływ na rynek pracy		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu		
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		

Wskazane zaznaczenie, tj. części 4 i 7, to podkreślenie części OSR, w których poszukiwać należy informacji o tym czy (i jak) dany akt normatywny wpływać ma na zagadnienia związane z gospodarką oraz na prawo gospodarcze. Nie można jednak poprzestać na ich wyłącznym przeczytaniu – istotne informacje znajdują się również w innych częściach tabeli:

- w części 1 („Jaki problem jest rozwiązywany?”) odnajdziemy istotę problemu jaki wnioskodawca chce rozwiązać (co ważne, gdyż, jeśli ingerencja dotyczyć ma spraw związanych z prawem gospodarczym lub gospodarką jako zagadnieniem powinno to zostać zaznaczone już w tym miejscu);
- w części 2 („Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt”) odnajdziemy sposób, w który wnioskodawca planuje rozwiązać problem wskazany części 1.

Wracając do wskazanych jako kluczowe w weryfikacji wpływu danej regulacji na prawo gospodarcze i gospodarkę, części 4 i 7, szczególną uwagę zwrócić należy na:

- w przypadku części 4 – („Podmioty, na które oddziałuje projekt”) na wymienione w niej podmioty, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorców (w tym także mikro, małych i średnich). Oczywiście trzeba również, mając za sobą już analizę projektu i jego uzasadnienia zweryfikować czy wskazany w omawianej części OSR katalog jest wyczerpującym i czy w naszej opinii zawiera wszystkie podmioty, które odczują skutki wprowadzenia badanej regulacji;
- natomiast w części 7 („Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe”) na wyjaśnienie wpływu analizowanej regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe. Niniejsza (7) część OSR to jego najistotniejsza część pod względem weryfikacji skutków opiniowanego / konsultowanego aktu normatywnego na gospodarkę i przedsiębiorców, czyli w istocie – na prawo gospodarcze.

OSR projektu aktu normatywnego, który określa zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, zawiera także:

- 1) wyniki analizy zgodności projektu z przepisami ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców;**
- 2) informację o zastosowaniu proporcjonalnych ograniczeń obowiązków administracyjnych wobec przedsiębiorców albo uzasadnienie braku możliwości zastosowania takich ograniczeń, o których mowa w art. 68 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców.**

W ramach analizy OSR, należy również zwrócić uwagę, na wymogi wynikające z § 28 ust. 2a Regulaminu pracy Rady Ministrów (w brzmieniu:

„2a. OSR projektu aktu normatywnego, który określa zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, zawiera także:

- 1) wyniki analizy zgodności projektu z przepisami ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. 646, 1479, 1629, 1633 i 2212);
- 2) informację o zastosowaniu proporcjonalnych ograniczeń obowiązków administracyjnych wobec przedsiębiorców albo uzasadnienie braku możliwości zastosowania takich ograniczeń, o których mowa w art. 68 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców.”),

obejmujące zarówno konieczność ograniczania obowiązków przedsiębiorców, jak i co ważniejsze z punktu widzenia analiz legislacyjnych – przeprowadzenie analizy zgodności projektu, regulującego materię działalności gospodarczej, z przepisami Prawa przedsiębiorców – co jednoznacznie świadczy, iż omówione uprzednio zasady wynikające z Prawa przedsiębiorców stanowią jeden z fundamentów prawa gospodarczego. Mają być one stosowane każdorazowo przy procedowaniu projektu określającego zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej – świadczy to zarówno o wadze z jaką ustawodawca potraktował Prawo przedsiębiorców, jak i kodeksowej – wiodącej roli samej ustawy w zakresie.

Co równie ważne, analizując OSR, każdorazowo musimy mieć na uwadze instrukcję jego wypełniania (dołączoną do wzoru OSR: <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-rady-ministrow/ocena-wplywu/4156,Ocena-wplywu-w-rzadowym-procesie->

legislacyjnym.html), nie tylko dlatego by móc sprawdzić rzetelność z jaką OSR został sporządzony, ale również i przede wszystkim poznać mechanizm i metodologię według której go opracowano. Istotne jest w tym przypadku wskazanie, iż w przypadku projektu o charakterze przekrojowym, dotyczącym wielu zagadnień (np. ustawy deregulującej zawody, ustawy o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej) dokonuje się analizy wpływu dla najważniejszych zmian. Nic zatem, dla rozważenia całości skutków prawnych niesionych daną propozycją legislacyjną, nie zastąpi naszych własnych zdolności analitycznych.

Odrębną, arcyważną i stosunkowo nową kwestię w ramach legislacji z obszaru prawa gospodarczego stanowią zasady opracowywania projektów aktów normatywnych z zakresu prawa gospodarczego oraz oceny ich funkcjonowania, wprowadzone do systemu prawnego Rozdziałem 6 Prawa przedsiębiorców. Podkreślić należy, iż przedmiotowe zasady stanowią swoiste powtórzenie omówionych już zasad konstytucyjnych – a fundament ich stanowią bezsprzecznie zasady: wolności działalności gospodarczej, proporcjonalności i adekwatności.

Uszczegóławiając - przy opiniowaniu / konsultowaniu propozycji legislacyjnej z zakresu prawa gospodarczego, zwrócić należy uwagę na wynikający z artykułu 66 Prawa przedsiębiorców obowiązek przeprowadzenia analizy możliwości osiągnięcia celu tego aktu normatywnego za pomocą innych środków i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, w tym oceny wpływu na mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców oraz analizy zgodności projektowanych regulacji z przepisami (zasadami) Prawa przedsiębiorców.

Opracowując projekt aktu normatywnego określającego zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, należy kierować się zasadami proporcjonalności i adekwatności, a w szczególności:

- 1) dążyć do nienakładania nowych obowiązków administracyjnych, a jeżeli nie jest to możliwe, dążyć do ich nakładania jedynie w stopniu koniecznym do osiągnięcia ich celów;**

- 2) dążyć do ograniczenia obowiązków informacyjnych, zwłaszcza gdy wymagane informacje są przekazywane przez obowiązanych organom władzy publicznej na podstawie obowiązujących przepisów;
- 3) dążyć do umożliwienia realizacji obowiązków informacyjnych w postaci elektronicznej;
- 4) implementując prawo Unii Europejskiej i prawo międzynarodowe, dążyć do nakładania wyłącznie obowiązków administracyjnych niezbędnych do osiągnięcia celów implementowanych przepisów.

W przypadku stwierdzenia wpływu projektu aktu normatywnego na mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, przy opracowaniu projektu aktu normatywnego dąży się do proporcjonalnego ograniczania obowiązków administracyjnych wobec tych przedsiębiorców albo uzasadnia brak możliwości zastosowania takich ograniczeń.

Szczególną rolę w ramach procedury legislacyjnej obejmującej zakres prawa gospodarczego należy przypisać dwóm artykułom Prawa przedsiębiorców, mianowicie: artykułowi 67 (w brzmieniu: „Opracowując projekt aktu normatywnego określającego zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, należy kierować się zasadami proporcjonalności i adekwatności, a w szczególności:

- 1) dążyć do nienakładania nowych obowiązków administracyjnych, a jeżeli nie jest to możliwe, dążyć do ich nakładania jedynie w stopniu koniecznym do osiągnięcia ich celów;
- 2) dążyć do ograniczenia obowiązków informacyjnych, zwłaszcza gdy wymagane informacje są przekazywane przez obowiązanych organom władzy publicznej na podstawie obowiązujących przepisów;
- 3) dążyć do umożliwienia realizacji obowiązków informacyjnych w postaci elektronicznej;
- 4) implementując prawo Unii Europejskiej i prawo międzynarodowe, dążyć do nakładania wyłącznie obowiązków administracyjnych niezbędnych do osiągnięcia celów implementowanych przepisów.”)

i artykułowi 68 (w brzmieniu: „W przypadku stwierdzenia wpływu projektu aktu normatywnego na mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, przy opracowaniu projektu aktu normatywnego dąży się do proporcjonalnego ograniczania obowiązków administracyjnych wobec tych przedsiębiorców albo uzasadnia brak możliwości zastosowania takich ograniczeń.”).

Przywołane przepisy mają w praktyce charakter programowy, ale z całkowitą pewnością uznać je należy za wzorzec postępowania przy opracowywaniu projektu aktu normatywnego z zakresu prawa gospodarczego. Z całą stanowczością zatem weryfikować trzeba ich wykonanie w ramach projektu który będziemy opiniować, bądź konsultować – zarówno w zakresie dążeń do możliwego dla aparatu administracji państwa nienakładania nowych obowiązków administracyjnych i ograniczenia obowiązków informacyjnych (a także umożliwiania ich realizacji drogą elektroniczną), jak i szczególnie w zakresie ograniczania obowiązków administracyjnych wobec przedsiębiorców, co, jak podkreślić należy, w przypadku niemożności proporcjonalnego ograniczenia musi zostać uzasadnione. Pamiętać trzeba, że brak takiego uzasadnienia, o ile jest ono wymagane, stanowi znaczne uchybienie, które w ramach konsultacji / opiniowania należy obligatoryjnie wskazać wnioskodawcy.

Analiza przykładowego aktu prawnego związanego z prawem gospodarczym – ćwiczenie:

Proszę zapoznać się z przedstawionym poniżej fragmentem projektu aktu normatywnego. Następnie, uznając, iż projekt został poddany konsultacjom publicznym / opiniowaniu, proszę sformułować stanowisko w zakresie ewentualnych zmian w zakresie prawa gospodarczego dokonywanych niniejszym projektem. Proszę odnieść się wyłącznie do podstawowych zasad prawa gospodarczego i wskazać budzący wątpliwości przepis oraz zasady, które może on potencjalnie naruszać.

Projekt z dnia 19.10.2017

U S T A W A

z dnia 2017 r.

o Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości

Rozdział I

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustanawia się fundację pod nazwą „Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości”, zwaną dalej „Platformą”.

Art. 2. Platforma nabywa osobowość prawną z dniem wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.

Art. 3. Siedzibą Platformy jest miasto stołeczne Warszawa.

Art. 4.1. Celem Platformy jest działanie na rzecz wzrostu globalnej konkurencyjności polskich przedsiębiorców poprzez wsparcie ich transformacji cyfrowej przy wykorzystaniu systemów cyber-fizycznych, Internetu Rzeczy, robotyzacji, sztucznej inteligencji, technologii komunikacyjnych pomiędzy maszynami a człowiekiem i maszynami, a także innych rozwiązań technicznych przemysłu 4.0.

2. Do zadań Platformy należy:

- 1) budowanie świadomości i promowanie korzyści wynikających z cyfryzacji przemysłu;
- 2) wspieranie podnoszenia poziomu technicznego, technologicznego i organizacyjnego przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem automatyzacji, robotyzacji procesów przetwórczych, logistycznych i energetycznych oraz cyfrowej integracji tych procesów;
- 3) promowanie i wspieranie stosowania inteligentnych systemów zarządczych, wytwórczych i dystrybucyjnych, w oparciu o pozyskiwanie, gromadzenie, przesyłanie i analizę danych;
- 4) inicjowanie i zarządzanie projektami badawczymi ukierunkowanymi na rozwój inżynierii materiałowej, technik wytwórczych oraz nowych produktów;
- 5) prowadzenie działalności edukacyjnej służącej zdobywaniu kompetencji zawodowych związanych z cyfryzacją przemysłu;

– 2 –

- 6) proponowanie rozwiązań w zakresie wdrażania koncepcji cyfryzacji przemysłu, w tym zarządzania zmianą, wiedzą i innowacjami;
- 7) promowanie zintegrowanych rozwiązań technologicznych, zapewniających interoperacyjność, zachowanie suwerenności danych oraz cyberbezpieczeństwo;
- 8) tworzenie mechanizmów współdziałania, dzielenia się wiedzą oraz budowania zaufania w relacjach wśród podmiotów zaangażowanych w proces transformacji;
- 9) współpraca z jednostkami edukacyjnymi i naukowymi mająca promować dostosowanie kompetencji pracowników do potrzeb cyfryzacji przemysłu;
- 10) prowadzenie działalności na rzecz rozwoju przedsiębiorczości oraz aktywizacji zawodowej i społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem cyfryzacji przemysłu;
- 11) prowadzenie inwestycji służących realizacji zadań Platformy;
- 12) opiniowanie projektów założeń i projektów aktów prawnych dotyczących obszaru działalności Platformy;
- 13) udzielanie pomocy publicznej wspierającej transformację cyfrową w zakresie realizacji celu, o którym mowa w ust. 1;
- 14) certyfikację, w rozumieniu ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o systemach oceny zgodności i nadzorze rynku (Dz.U. z 2017 r. poz. 1398) w obszarze związanym z realizacją celu, o którym mowa w ust. 1.

3. Rada Ministrów lub poszczególni ministrowie mogą powierzyć Platformie realizację innych zadań związanych z realizacją celu, o którym mowa w ust. 1.

4. Powierając zadania, o których mowa w ust. 3, Rada Ministrów lub poszczególni ministrowie zapewniają Platformie odpowiednie środki finansowe.

Art. 5.1. Minister właściwy do spraw gospodarki ustanawia programy w obszarze transformacji cyfrowej, stanowiące pomoc finansową, realizujące politykę innowacyjną państwa, dotyczące zadań określonych w art. 4 ust. 2.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki powierza Platformie realizację programów, o których mowa w ust. 1.

Art. 6.1. Platforma może prowadzić działalność gospodarczą służącą realizacji celu, o którym mowa w art. 4. ust. 1 ustawy.

2. Platforma może prowadzić działalność gospodarczą także przez spółki prawa handlowego.

– 3 –

Art. 7.1. Majątek Platformy stanowi fundusz założycielski, w wysokości 1 miliona złotych, przekazany przez Skarb Państwa reprezentowany przez ministra właściwego do spraw gospodarki.

2. Środki, o których mowa w ust. 1, zostaną przekazane ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw gospodarki.

Rozdział 2

Finansowanie

Art. 8.1 Źródłami finansowania Platformy są:

- 1) darowizny, spadki, zapisy i dochody ze zbiorów;
- 2) dochody z majątku ruchomego, nieruchomego i praw;
- 3) wpływy pochodzące z prowadzonej działalności gospodarczej;
- 4) wpływy pochodzące z wkładów na rachunkach bankowych, lokat kapitałowych oraz z papierów wartościowych;
- 5) dotacje podmiotowe;
- 6) dotacje celowe na realizację bieżących zadań Platformy;
- 7) pozyskane zgodnie z właściwymi przepisami środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, z późn. zm.¹⁾);
- 8) dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

2. Platformie może być przyznana jednorazowa dotacja z budżetu państwa na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe.

Art. 9.1. Platforma składa do ministra właściwego do spraw gospodarki wniosek o udzielenie dotacji podmiotowej, o której mowa art. 8 pkt 5, zawierający opis szczegółowych działań służących realizacji celu, o którym mowa w art. 4 ust. 1, kwotę dotacji, o jaką wnosi Platforma oraz szczegółowe uzasadnienie.

2. Dotacja podmiotowa nie może przewyższać różnicy pomiędzy koniecznymi, rzeczywistymi kosztami poniesionymi przez Platformę na realizację celu, o którym mowa w art. 4 ust. 1, a przychodami z tego tytułu.

3. Platforma jest obowiązana do:

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2016 r. poz. 1984, 2260 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 191, 659, 933, 935 i 1089.

– 4 –

- 1) prowadzenia odrębnej ewidencji dla działalności finansowej ze źródeł, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1-4 oraz innych źródeł, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 5-8, w tym do prawidłowego przypisywania przychodów i kosztów, na podstawie stosowanych i mających obiektywne uzasadnienie metod;
- 2) określenia w dokumentacji, o której mowa w art. 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047, z późn. zm.²⁾), zasad prowadzenia odrębnej ewidencji oraz metod przypisywania kosztów i przychodów, o których mowa w pkt 1;
- 3) składania sprawozdań rocznych z realizacji zadań objętych dotacją oraz z jej wykorzystania.

4. Platforma przedstawia ministrowi właściwemu do spraw gospodarki rozliczenie otrzymanej dotacji podmiotowej.

5. Minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb przyznawania i rozliczania dotacji podmiotowej z budżetu państwa, uwzględniając w szczególności katalog kosztów ponoszonych przez Platformę na cel, o którym mowa w art. 4 ust. 1, oraz zakres danych zawartych we wniosku, mając na uwadze sprawne funkcjonowanie Platformy.

Rozdział 3

Organy, statut i nadzór

Art. 10. Organami Platformy są:

- 1) Fundator;
- 2) Zarząd;
- 3) Rada.

Art. 11. Fundatorem Platformy jest Skarb Państwa, reprezentowany przez ministra właściwego do spraw gospodarki.

Art. 12.1. Zarząd kieruje działaniami Platformy i reprezentuje ją na zewnątrz.

2. W skład Zarządu wchodzi Prezes Zarządu oraz 2 członków Zarządu, powoływanych przez ministra właściwego do spraw gospodarki.

3. Prezes Zarządu kieruje pracami Zarządu.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2016 r. poz. 2255 oraz z 2017 r. poz. 61, 245, 791 i 1089.

– 5 –

4. Kadencja Zarządu trwa 4 lata.

Art. 13.1. Rada stanowi organ opiniodawczy.

2. W skład Rady wchodzi co najmniej siedmiu, lecz nie więcej niż piętnastu członków powołanych przez ministra właściwego do spraw gospodarki.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki powołuje w skład Rady, o której mowa w art. 10 pkt 3, po jednej osobie zaproponowanej przez:

- 1) ministra właściwego do spraw nauki;
- 2) ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego;
- 3) ministra właściwego do spraw cyfryzacji;
- 4) ministra właściwego do spraw gospodarki;
- 5) ministra właściwego do spraw energii;
- 6) ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
- 7) ministra właściwego do spraw edukacji.

4. Minister właściwy do spraw gospodarki może powołać w skład Rady, o której mowa w art. 10 pkt 3, osoby będące przedstawicielami nauki lub przemysłu.

5. Członkami Rady, o których mowa w ust. 2 i ust. 3, mogą być osoby, które posiadają co najmniej:

- 1) stopień naukowy doktora, lub
- 2) 5-letnie doświadczenie na stanowiskach kierowniczych, lub
- 3) 5-letnie doświadczenie wynikające z prowadzenia działalności gospodarczej w dziedzinie związanej z zakresem działalności Platformy.

6. Kadencja Rady trwa 5 lat.

Art. 14.1. Statut Platformy określa w szczególności:

- 1) sposób realizacji zadań, o których mowa w art. 4 ust. 2;
- 2) szczegółowe zadania organów Platformy;
- 3) wymagania dla kandydatów na członków organów Platformy oraz sposób ich powoływania;
- 4) sposób prowadzenia rachunkowości Platformy oraz organ zatwierdzający sprawozdanie finansowe Platformy, rok obrotowy i środki finansowe Platformy;
- 5) zakres i sposoby prowadzenia działalności gospodarczej przez Platformę.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki w drodze zarządzenia, po zasięgnięciu opinii Rady, ustali statut Platformy.

– 6 –

Art. 15.1. Fundator reprezentowany przez ministra właściwego do spraw gospodarki sprawuje nadzór nad działalnością Platformy.

2. Do uprawnień nadzorczych Fundatora należy okresowa kontrola wykorzystania środków publicznych i realizacji celu statutowego Platformy.

Art. 16. Platforma składa ministrowi właściwemu do spraw gospodarki sprawozdanie ze swojej działalności w terminie do dnia 31 marca za ubiegły rok obrotowy.

Rozdział 4

Pomoc publiczna

Art. 17. Platforma udziela pomocy finansowej, w ramach ustanowionych programów zgodnie z art. 5 ust. 1, z przeznaczeniem na:

- 1) wspieranie innowacyjności;
- 2) usług doradczych;
- 3) wspieranie klastrów innowacyjnych;
- 4) wspieranie innowacji procesowych i organizacyjnych prowadzonych przez przedsiębiorców służących cyfrowej transformacji;
- 5) pomocy szkoleniowej dla przedsiębiorców;
- 6) pomocy dla przedsiębiorców na projekty badawczo-rozwojowe.

Art. 18. Pomoc finansowa, o której mowa w art. 5 ust. 1, udzielana jest:

- 1) przedsiębiorcom;
- 2) podmiotom statutowo działającym na rzecz innowacyjności gospodarki;
- 3) klastrów innowacyjnym;
- 4) partnerom społecznym i gospodarczym w rozumieniu art. 5 pkt 7 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649 oraz z 2015 r. poz. 349).

Art. 19.1. Pomoc finansowa, o której mowa w art. 5 ust. 1, nie może być udzielona:

- 1) przedsiębiorcy będącemu osobą fizyczną, jeżeli został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo składania fałszywych zeznań, przekupstwa, przeciwko mieniu, wiarygodności dokumentów, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, obrotowi gospodarczemu, systemowi bankowemu, karno-skarbowe albo inne związane z wykonywaniem działalności gospodarczej lub popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych;

– 7 –

- 2) podmiotowi określonymu w art. 18:
 - a) który posiada zaległości z tytułu należności publicznoprawnych lub
 - b) który pozostaje pod zarządem komisarycznym bądź znajduje się w toku likwidacji albo postępowania upadłościowego lub
 - c) jeżeli członek jego organów zarządzających bądź wspólnik spółki osobowej został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwa, o których mowa w pkt 1;
- 3) podmiotowi zbiorowemu, wobec którego sąd orzekł zakaz korzystania z dotacji, subwencji lub innych form wsparcia finansowego środkami publicznymi.

2. Platforma może odmówić udzielenia pomocy finansowej podmiotom, o których mowa w art. 18, jeżeli poweźmie uzasadnioną wątpliwość co do prawidłowego jej wykorzystania.

3. Platforma może odmówić udzielenia pomocy finansowej podmiotom, o których mowa w art. 18, jeżeli prowadziłyby to do obejścia zasad udzielenia pomocy, w szczególności warunków podmiotowych, przeznaczenia, intensywności lub kwoty tej pomocy.

Art. 20. Pomoc finansowa jest udzielana w formie:

- 1) bezzwrotnego wsparcia finansowego;
- 2) finansowania kosztów usług świadczonych przez usługodawców bezpłatnie lub stanowiących różnicę między ceną niższą a ceną rynkową.

Art. 21.1. Minister właściwy do spraw gospodarki, ustanawiając programy w obszarze transformacji cyfrowej, realizujące politykę innowacyjną państwa, o których mowa w art. 5 ust. 1, określa tryb wyboru podmiotów którym udzielana jest pomoc finansowa, o której mowa w art. 17 ustawy.

2. Wybór podmiotów, o których mowa w ust. 1, następuje w trybie:

- 1) konkursowym;
- 2) pozakonkursowym.

3. Tryb pozakonkursowy może być zastosowany do wyboru projektów, których wnioskodawcami, ze względu na charakter lub cel projektu, mogą być podmioty jako jedyne zdolne do jego realizacji.

Art. 22. Minister właściwy do spraw gospodarki, określi w drodze rozporządzenia, szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy finansowej przez Platformę,

– 8 –

uwzględniając efektywne i skuteczne jej wykorzystanie oraz zapewnienie przejrzystości jej udzielania, a także cele programów ustanowionych zgodnie z art. 5 ust. 1.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy dostosowujące i końcowe

Art. 23. Wniosek o wpis Platformy do Krajowego Rejestru Sądowego zgłosi minister właściwy do spraw gospodarki, w terminie 60 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 24. W przypadku likwidacji Platformy, jej majątek przechodzi na własność Skarbu Państwa.

Art. 25. W sprawach nieuregulowanych ustawą do Platformy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 2016 r. poz. 40), z wyłączeniem przepisów o uprawnieniach właściwego starosty w stosunku do fundacji.

Art. 26. W ustawie z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2259 oraz z 2017 r. poz. 624) w art. 3 ust. 1 pkt 30 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 31 w brzmieniu:

„31) Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości.”.

Art. 27.1. Minister właściwy do spraw gospodarki powoła pierwszy Zarząd, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki powoła pierwszą Radę, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki, w drodze zarządzenia ustali Statut Platformy, w terminie 60 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 28. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

ZA ZGODNOŚĆ POD WZGLĘDEM PRAWNYM,
LEGISLACYJNYM I REDAKCYJNYM
Dyrektor Departamentu Prawnego
Dorota Chlebosz

Odpowiedź:

Faktycznie, zadanie nie należało do najprostszycy. Uwagę powinien zwrócić artykuł 4 ust. 1 przedstawionego projektu (w brzmieniu: „Celem Platformy jest działanie na rzecz wzrostu globalnej konkurencyjności polskich przedsiębiorców poprzez wsparcie ich transformacji cyfrowej przy wykorzystaniu systemów cyber-fizycznych, Internetu Rzeczy, robotyzacji, sztucznej inteligencji, technologii komunikacyjnych pomiędzy maszynami a człowiekiem i maszynami, a także innych rozwiązań technicznych przemysłu 4.0.”) – i użyty w nim zwrot „polscy przedsiębiorcy”.

Przywołany przepis, w jego przedstawionej redakcji, wskazuje, iż wsparcia nie udzielano by przedsiębiorcom zagranicznym legalnie wykonującym działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Co więcej budzi on istotne wątpliwości interpretacyjne – bo kim jest ów „polski przedsiębiorca”? O ile definicja przedsiębiorcy jest już państwu dobrze znana, to zdefiniowanie polskiego przedsiębiorcy nie jest już wcale takie proste. Czy polski przedsiębiorca to 100% polskiego kapitału, czy też 100% zatrudnionych to obywatele polscy, a może tylko i wyłącznie prezes z polskim paszportem? Niestety nie wiadomo.

Tak skonstruowany przepis, jak z pewnością Państwo wiedzą, budzi istotne wątpliwości co do zgodności z konstytucyjnymi zasadami równości, równego traktowania i proporcjonalności.

Czemu właśnie z tymi zasadami?

Z zasadą proporcjonalności, gdyż stanowi on przekroczenie dopuszczalnej, określonej celem danego działania, ingerencji państwa w gospodarkę i jej mechanizmy. Co więcej, można by go uznać za działanie wykraczające poza szerokość (zakres) interwencji niezbędnej w demokratycznym państwie prawnym.

Z zasadą równości natomiast, z uwagi na rozdział przedsiębiorców działających legalnie na terytorium Rzeczypospolitej według prawnie niedozwolonego kryterium.

(Oczywiście taką redakcją wskazanego przepisu trudno też pogodzić z prawem wspólnotowymi i wynikającą z niego zasadą swobody usług i kapitału).

Gwoli ścisłości, niefortunny zwrot „polski przedsiębiorca” został usunięty z projektu jeszcze na etapie procedury rządowej – a mając na uwadze, iż projekt jako warunek udzielenia wsparcia wskazywał wykonywanie działalności gospodarczej na terenie Polski, „polskiego przedsiębiorcę” uznać należy go za omyłkę redakcyjną.